

**ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR**

Analýza aktuální situace zaměstnanců

Zpracoval tým Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

Zdroj statistických dat: ČSÚ, MPSV ČR, VÚBP, MPO ČR

Listopad 2020

Obsah

- I. Zaměstnanost a zaměstnanci
- II. Nezaměstnanost a uchazeči o práci
- III. Pracovní úrazy zaměstnanců
- IV. Mzdy zaměstnanců
- V. Aktuální situace zaměstnanců související s krizí covid-19

I. Zaměstnanost a zaměstnanci

Dle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) Českého statistického úřadu (ČSÚ) byl v roce 2019 průměrný počet zaměstnaných osob starších 15 let ve všech oblastech národního hospodářství (NH) 5 303 100. Růst v tomto roce oproti předchozímu roku 2018 byl velmi malý – na trhu práce přibylo 9 300 osob, což představovalo 0,2 % (v roce 2018 byl tento přírůstek 1,4 %).

Pokud jde o jednotlivé sektory národního hospodářství, zaměstnanost v primárním sektoru meziročně klesla o 7 100 na 141 300 osob, v sekundárním sektoru se zaměstnanost rovněž snížila o 9 600 na 1 975 400. To je důsledek jednak poklesu zaměstnanosti v průmyslu o 2 400 na 1 598 500 osob a ve stavebnictví o 7 100 na 376 900 osob. Naopak v terciárním sektoru služeb a prodeje, který je dynamičtější než oba předchozí, zaměstnanost vzrostla o 26 200 na 3 186 400 osob.

Pokud jde o rozdělení zaměstnanců dle pohlaví, počet zaměstnaných žen se v roce 2019 zvýšil o 5 000 na 2 352 400, počet zaměstnaných mužů byl vyšší o 4 300 a celkově dosáhl 2 950 700 osob. V relativním vyjádření se zastoupení mužů mezi zaměstnanými osobami mírně snížilo na 55,6 % a zastoupení žen vzrostlo na 44,4 %.

A. Ekonomická aktivita obyvatel

V roce 2019 dosáhl počet obyvatel starších 15 let 8 963 500 a oproti předchozímu roku 2018 vzrostl o 21 700; ve věkové skupině 15-64 let, která se váže k zaměstnanosti obyvatelstva však počet poklesl o cca 23 400 osob na 6 855 600 osob.

Počet ekonomicky aktivních osob (součet zaměstnaných a nezaměstnaných), se v roce 2019 oproti roku 2018 snížil o 3 300 osob na 5 412 100. Počet mužů v roce 2019 vzrostl o 2 200, zatímco počet ekonomicky aktivních žen se o dvojnásobek snížil (o 5 500).

Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ČR

	2018			2019		
	CELKEM	Muži	Ženy	CELKEM	Muži	Ženy
CELKEM						
Ekonomicky aktivní	5 415 400	3 000 300	2 415 100	5 412 100	3 002 500	2 409 600
Zaměstnaní	5 293 800	2 946 500	2 347 300	5 303 100	2 950 700	2 352 400
Nezaměstnaní	121 600	53 800	67 800	109 100	51 800	57 300
Ekonomicky neaktivní (důchodci, žáci, studenti)	3 526 500	1 365 600	2 160 900	3 551 400	1 378 600	2 172 800

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva - ženy

	Osoby 15 +	Ekonomicky aktivní osoby	Zaměstnaní	Nezaměstnaní	Míra ekonomické aktivity
2019	4 582 200	2 409 700	2 352 400	57 300	52,6
2018	5 395 200	2 415 100	2 347 300	67 800	52,8
2017	4 573 500	2 391 500	2 305 800	85 700	52,3
2016	4 575 000	2 372 800	2 261 900	110 900	51,9
2015	4 579 800	2 347 300	2 204 600	142 700	51,3

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva - muži

	Osoby 15 +	Ekonomicky aktivní osoby	Zaměstnaní	Nezaměstnaní	Míra ekonomické aktivity
2019	4 381 100	3 002 500	2 950 700	51 800	68,5
2018	4 365 800	3 000 300	2 946 500	53 800	68,7
2017	4 355 700	2 985 600	2 915 800	69 900	68,5
2016	4 353 700	2 977 200	2 876 700	100 600	68,4
2015	4 355 900	2 962 700	2 837 300	125 400	65,1

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva – kraje ČR

	Osoby 15 +	Ekonomicky aktivní osoby	Zaměstnaní	Nezaměstnaní	Míra ekonomické aktivity
Praha	1 106 000	723 600	713 600	9 400	65,4
Středočeský	1 129 100	701 700	692 400	9 300	62,2
Jihočeský	541 100	319 100	313 400	5 700	59
Plzeňský	494 800	300 600	296 800	3 800	60,8
Karlovarský	250 400	156 100	149 600	6 500	62,3
Ústecký	689 500	395 000	285 000	9 900	57,3
Liberecký	370 900	213 700	209 800	4 000	57,6
Královéhradecký	465 400	277 300	272 800	4 600	59,6
Pardubický	438 500	263 800	259 600	4 200	60,2
Vysočina	430 700	256 400	252 900	3 600	59,5
Jihomoravský	999 000	600 700	588 000	12 700	60,1
Olomoucký	533 900	314 000	306 300	7 700	58,8
Zlínský	494 700	288 900	283 300	5 600	58,4
Severomoravský	1 019 500	601 800	579 800	22 000	59
CELKEM ČR	8 963 500	5 412 200	5 303 100	109 100	60,4

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

B. Stav a vývoj zaměstnanosti

Míra zaměstnanosti obyvatelstva, tj. podíl počtu zaměstnaných osob na počtu všech osob starších 15 let, byla v roce 2018 a 2019 na stejné úrovni – 52,9 %. Míra zaměstnanosti ekonomicky neaktivnějšího spektra obyvatelstva ve věku 20-64 let, se

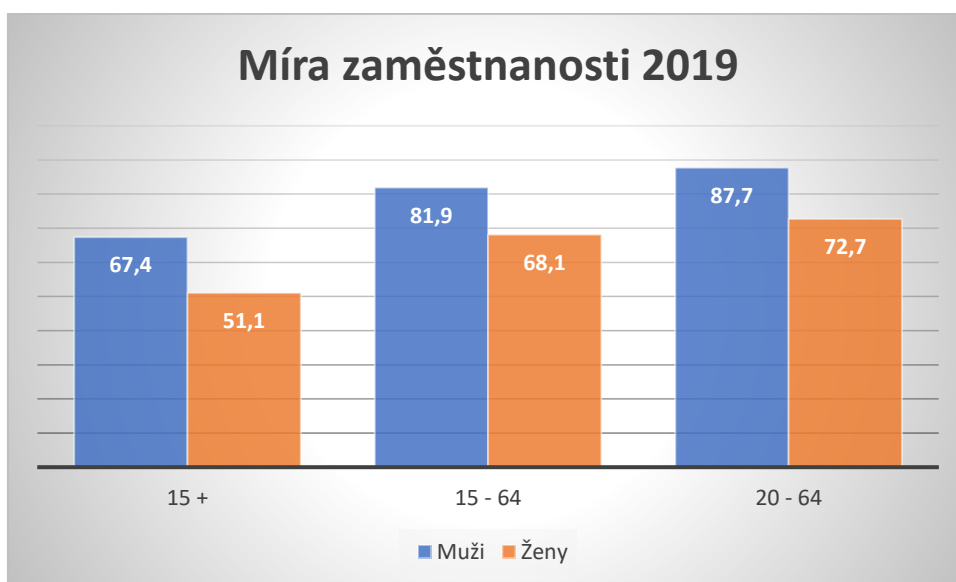
v roce 2019 ve srovnání s předchozím rokem zvýšila o 0,4 % na 80,3 %; hlavní podíl na tomto stavu měla zejména rostoucí zaměstnanost žen a starších pracovníků.

Nárůst zaměstnanosti byl v roce 2019 zaznamenán téměř v polovině krajů ČR. V absolutním vyjádření vzrostl počet zaměstnaných nejvíce ve Středočeském kraji (o 12 400), dále v Praze (o 6 800) a v Jihomoravském kraji (o 4 600). Nejvíce ubylo zaměstnanců v Moravskoslezském (o 9 000 tis.), Olomouckém (o 5 300 tis.) a Zlínském kraji (o 3 000).

Míra zaměstnanosti dle věku zaměstnanců (%)

	2018			2019		
	CELKEM	Muži	Ženy	CELKEM	Muži	Ženy
15 +	59,2	67,5	51,3	59,2	67,4	51,3
16 – 64	74,8	81,8	67,6	75,1	81,9	68,1
20 - 64	79,9	87,4	72,2	80,3	87,7	72,7

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Počty zaměstnaných dle jejich pracovního závazku

Z celkového počtu osob zaměstnaných v roce 2019 ve své hlavní činnosti 5 303 100 bylo 4 412 100 zaměstnanců podniků, resp. institucí (83,2 % všech zaměstnaných osob) a 864 800 podnikatelů; celkový počet zaměstnaných osob doplňovalo 26 200 rodinných příslušníků pomáhajících podnikatelům. Počet zaměstnaných mužů vzrostl v roce 2019 o 9 000 na 2 349 500, počet zaměstnaných žen stoupl o něco méně (6 700) na 2 062 600.

Podobně jako v letech 2011 až 2018 pokračoval v roce 2019 nárůst počtu osob pracujících na dobu neurčitou (zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou

nebo podnikatelů). V roce 2019 se jejich počet zvýšil o 37 900 na 4 936 600 osob; na zvýšení tohoto počtu se podílely především ženy (nárůst o 26 000).

Naproti tomu počet osob pracujících na dobu určitou (včetně práce dočasné, příležitostné a sezónní a dalších časově omezených smluv) se snížil o 27 600 a poklesl tak na 364 700; výraznější byl pokles počtu žen (snížení o 20 400).

Celkový počet osob, které v roce 2019 pracovaly na plnou pracovní dobu se zvýšil o 7 700 a dosáhl 4 902 100. O 1 300 se rovněž zvýšil počet osob pracujících na kratší pracovní dobu na 400 600 osob; podíl na tomto zvýšení měli především muži.

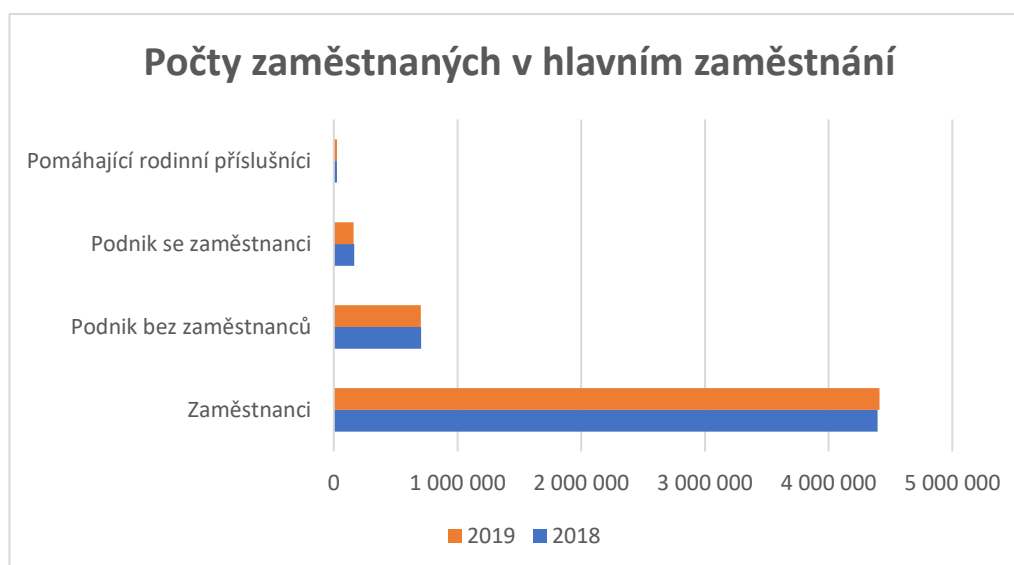
Větší množství osob pracovalo z různých důvodů vedle svého hlavního zaměstnání i v druhém zaměstnání, jejich počet se z roku 2018 na rok 2019 zvýšil o dalších 3 000 na 137 100; převažovali mezi nimi drobní podnikatelé či pomáhající rodinní příslušníci.

Celkový počet podnikatelů v roce 2019 dosáhl 864 800, což bylo o 5 300 méně než v roce 2018. Snížil se zejména počet podnikatelů se zaměstnanci, naopak nepatrně se zvýšil počet pomáhajících rodinných příslušníků.

Počty zaměstnaných v hlavním zaměstnání na plný úvazek

Zaměstnaní v NH	2018		2019		Index 2018/2019
	Počet	Podíl %	Počet	Podíl %	
CELKEM	5 293 800	100	5 303 100	100	100,2
Zaměstnanci	4 396 400	83,2	4 412 100	83,2	100,4
Podnikatelé bez zaměstnanců	705 600	13,3	704 200	13,3	99,8
Podnikatelé se zaměstnanci	165 500	3,1	160 600	3,0	97
Pomáhající rodinní příslušníci	25 700	0,5	26 200	0,5	101,7

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Graf AMSP ČR

Počty zaměstnaných v alternativních formách zaměstnání

Zaměstnaní v NH	2018		2019		Index 2018/2019
	Počet	Podíl %	Počet	Podíl %	
CELKEM	5 293 100	100	5 303 100	100	100,2
Osoby s druhým zaměstnáním	136 800	2,6	137 100	2,6	100,2
O. pracující na dobu neurčitou, nebo jako podnikatel	4 898 800	92,5	4 936 600	93,1	100,8
O. pracující na dobu určitou	392 300	7,4	364 700	6,9	93,0
O. s plnou pracovní dobou	4894 400	92,5	4 902 100	92,4	100,2
O. s kratší pracovní dobou	399 300	7,5	400 600	7,6	100,3

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

C. Struktura zaměstnanosti v NH

Sektorová struktura zaměstnanosti

Primární sektor tvoří velmi malou část české ekonomiky, v roce 2019 v něm pracovalo 141 300 zaměstnanců, což bylo o 7 100 zaměstnanců méně, než v roce 2018; to představovalo pouze 2,7 % celkové zaměstnanosti v ekonomice země.

Sekundární sektor (průmysl a stavebnictví) představuje z hlediska zaměstnanosti o něco více, než jednu třetinu všech zaměstnanců a v roce 2019 po poklesu o cca 9 600 osob oproti roku 2018 zaměstnával 1 975 400 osob; pokles se týkal obou klíčových odvětví - průmyslu i stavebnictví. Podíl stavebnictví činil 7,1 % na celkové zaměstnanosti.

Podíl terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti činil v roce 2019 téměř dvě třetiny (60,1 %), a představoval celkem 3 186 400 zaměstnanců.

Zaměstnaní v NH	2018		2019		Index 2018/2019
	Počet	Podíl %	Počet	Podíl %	
CELKEM	5 293 800	100	5 303 100	100	100,2
Primární sektor	148 300	2,8	141 300	2,7	95,2
Sekundární sektor	1 984 900	37,5	1 975 400	37,2	99,5
Terciární sektor	3 160 300	59,7	3 186 400	60,1	100,8

Zdroj: MPSV ČR

Struktura zaměstnanosti podle zaměstnání (klasifikace CZ-ISCO)

Pokud jde o strukturu zaměstnanosti z hlediska klasifikace zaměstnání, údaje za rok 2019 potvrzují nejvýraznější podíl zaměstnanců skupiny specialisté a pracovníci ve službách a prodeji (16,1 % a 15,4 %), třetí největší skupinou jsou

zaměstnanci obsluhující stroje a zařízení (podíl 13,7 %). Z celkového počtu zaměstnanců 5 303 100 představují tyto tři skupiny 2 399 100 osob, tj. téměř polovina všech zaměstnanců. Největší byl pokles počtu technických a odborných zaměstnanců o 27 600. Poněkud překvapivou skutečností je výrazný růst počtů pomocných a nekvalifikovaných zaměstnanců o 36 300, tj. o 12,6 %.

Počty zaměstnaných 2019 (klasifikace CZ-ISCO)

Zaměstnaní v NH	CELKEM	Zaměstnanci, vč. družstevníků	Podnikatelé, vč. pomáhajících rod. příslušníků
CELKEM	5 303 100	4 412 100	891 000
Zákonodárci a řídicí pracovníci	237 600	173 100	64 500
Specialisté	854 700	696 200	158 400
Techničtí a odborní pracovníci	909 000	776 700	132 300
Úředníci	501 100	463 100	38 000
Pracovníci ve službách a prodeji	816 400	635 200	181 100
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	66 300	36 800	29 500
Řemeslníci a opraváři	849 400	615 200	234 200
Obsluha strojů a zařízení, montéři	728 400	690 300	38 100
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	323 400	308 500	14 900
Zaměstnanci v ozbrojených silách	16 800	16 800	

Zdroj: ČSÚ -VŠPS

Srovnání počtů zaměstnaných 2018/2019 (klasifikace CZ-ISCO)

Zaměstnaní v NH	2018		2019		Index 2018/2019
	Počet	Podíl %	Počet	Podíl %	
CELKEM	5 293 100	100	5 303 100	100	100,2
Zákonodárci a řídicí pracovníci	245 000	4,6	237 600	4,5	97,0
Specialisté	851 500	16,1	854 700	16,1	100,4
Techničtí a odborní pracovníci	915 000	7,4	909 000	6,9	93,0
Úředníci	498 900	9,4	501 100	9,4	100,4
Pracovníci ve službách a prodeji	822 700	15,5	816 400	15,4	99,2
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství	66 300	1,3	66 300	1,3	100,0
Řemeslníci a opraváři	864 800	16,3	849 400	16	98,2
Obsluha strojů a zařízení	727 000	13,7	728 000	13,7	100,2
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	287 100	5,4	323 400	6,1	112,6

Zdroj: MPSV ČR

Počty sebezaměstnaných osob v sektorech NH

(podnikatelé a členové družstev)

	2015	2018	2019
CELKEM	763 541	763 876	757 435
A - Zemědělství, lesnictví a rybářství	47 997	50 717	47 422
B - Těžba a dobývání	116	133	202
C - Zpracovatelský průmysl	125 848	122 140	116 891
D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	3 590	4 345	6 396
E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	2 366	2 577	2 469
F - Stavebnictví	134 669	141 310	143 167
G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	127 744	110 202	107 195
H - Doprava a skladování	26 452	27 377	25 797
I - Ubytování, stravování a pohostinství	40 489	39 093	37 794
J - Informační a komunikační činnosti	18 649	21 158	23 185
K - Peněžnictví a pojišťovnictví	18 038	14 053	15 162
L - Činnosti v oblasti nemovitostí	29 424	30 722	31 125
M - Profesní, vědecké a technické činnosti	85 105	93 284	91 514
N - Administrativní a podpůrné činnosti	14 521	14 710	17 955
O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0	0	0
P - Vzdělávání	7 864	9 227	9 280
Q - Zdravotní a sociální péče	18 407	15 344	17 764
R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	14 843	15 842	15 157
S - Ostatní činnosti	47 419	51 642	48 960

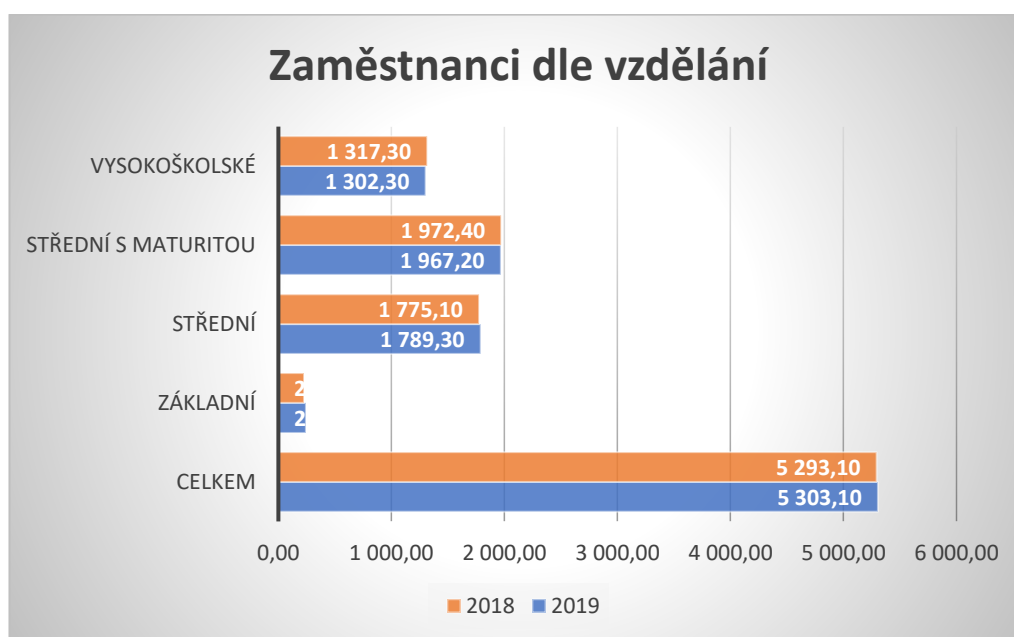
Vzdělanostní struktura zaměstnanců

Nárůst zaměstnanosti byl v roce 2019 zaznamenán zejména u osob se základním vzděláním vč. osob bez vzdělání (o 16 000, tj. o 7,1 %) a osob s vyučením (o 14 200, tj. 0,8 %), zatímco počet zaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním a se středním vzděláním s maturitou se snížil. Tento vývoj odpovídá struktuře poptávaných profesí v evidenci úřadů práce. Pracujících se základním vzděláním vč. těch bez vzdělání, kteří tvoří pouze 4,6 % všech zaměstnaných, bylo 243 300. Ve skupině osob se středoškolským vzděláním bez maturity počet zaměstnaných činil 1 789 300 a tvořili na celkové zaměstnanosti přibližně třetinu; největší podíl měli zaměstnanci se středoškolským vzděláním s maturitou (37,1 %); cca čtvrtinu zaměstnaných tvořily vysokoškolsky vzdělané osoby.

Vzdělanostní struktura zaměstnanců 2018 a 2019

Zaměstnaní v NH	2018		2019		Index 2018/2019
	Počet	Podíl %	Počet	Podíl %	
CELKEM	5 293 100	100	5 303 100	100	100,2
Základní a bez vzdělání	227 300	4,3	243 300	4,6	107,1
Střední bez maturity	1 775 100	33,5	1 789 300	33,7	100,8
Střední s maturitou	1 972 400	37,3	1 967 200	37,1	99,7
Vysokoškolské	1 317 300	24,9	1 302 300	24,6	98,9

Zdroj: MPSV ČR

II. Nezaměstnanost a uchazeči o zaměstnání

Pokles nezaměstnanosti se v roce 2019 ve srovnání s předchozím rokem opět zpomalil. Zatímco na konci roku 2018 úřady práce evidovaly 231 500 uchazečů o zaměstnání, ke konci roku 2019 poklesl jejich počet na 215 500.

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadů práce se v roce 2019 snížil a na konci prosince jich bylo evidováno 215 500, tj. o 16,0 tis. (tj. o 6,9 %) méně než v předcházejícím roce 2018.

Pokud jde o strukturu uchazečů v rozdělení muži / ženy, průměrný počet žen evidovaných na úřadech práce v roce 2019 dosáhl 111 500, což bylo o cca 14 000 méně, než v roce 2018; v případě mužů byl průměrný počet 100 900, tj. o cca 15 500 méně než v roce 2018. Průměrný podíl mužů registrovaný na úřadech práce na celkovém počtu evidovaných uchazečů byl 47,5 %; ženy s podílem 52,5 %, který byl téměř o 1 % vyšší než v roce 2018, mírně podíl mužů převážily. Absolutní počet mužů

a žen v evidenci úřadů práce na konci prosince 2019 se však lišil jen málo – 106 800 mužů a 108 700 žen. Počty mužů a žen v evidenci úřadů práce se v průběhu roku mění, neboť obvykle na přelomu roku se počet mužů zvyšuje s ohledem na práce v sezónně orientovaných odvětvích a naopak v letních měsících se zvyšuje počet žen, např. jako důsledek jejich pracovních poměrů na dobu určitou ve školství.

Z hlediska regionálního bylo v roce 2019 nejvíce uchazečů o práci registrováno v Severomoravském kraji (37 307 osob s podílem 4,4 % nezaměstnaných osob), dále v Jihomoravském kraji (29 087), Středočeském kraji (23 592) a Ústeckém kraji (22 637). Naopak nejmenší počty uchazečů o práci zaznamenaly úřady práce v Karlovarském kraji (5 799), Pardubickém kraji (7 930) a Královéhradeckém kraji (9 076). Počty registrovaných uchazečů o práci v jednotlivých krajích však neodrážejí podíl nezaměstnaných osob v daném kraji – největší podíl měl Severomoravský kraj (4,4 %), dále Ústecký (3,9 %) a Jihomoravský kraj (3,5 %). Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných byl v Praze (1,9 %) a v Pardubickém kraji (2,2 %).

A. Míra nezaměstnanosti v krajích ČR

	2019 - muži	2019 - ženy	2018 - muži	2018 - ženy
Praha	1,2	1,5	0,8	1,9
Středočeský	1,2	1,5	1,4	2,7
Jihočeský	1,4	2,2	1,2	1,7
Plzeňský	1	1,6	1,3	1,8
Karlovarský	4	4,5	3	2,7
Ústecký	1,9	3,3	3,2	4,1
Liberecký	1,3	2,6	1,5	2,3
Královéhradecký	1,6	1,6	1,9	2,8
Pardubický	1,5	1,7	1,2	2,3
Vysočina	1,1	1,8	1,1	2,5
Jihomoravský	1,4	3	1,8	3,6
Olomoucký	2,1	2,8	2,4	2,8
Zlínský	2	1,8	1,6	2
Severomoravský	3,4	4	3,2	4,3

Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ-VŠPS

Největší počet volných pracovních míst v nabídce úřadů práce se týkal profesí ve třídě 8 - obsluha strojů a zařízení, jejichž podíl na celkovém počtu volných pracovních míst představoval 34,6 %. Zájem o pracovníky profesní třídy 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci – byl rovněž velmi vysoký a představoval podíl 23,3 % na všech nabízených volných pracovních místech. Volná pracovní místa spadající do třídy 7 – řemeslníci a opraváři tvořila podíl 20,3 % všech nahlášených volných pracovních míst.

Pokud jde o vztah nabídky a poptávky, pouze ve třídě 4 (úředníci) nabídka převyšovala poptávku po pracovnících, v ostatních skupinách byla poptávka vždy vyšší než nabídka pracovní síly.

B. Uchazeči o zaměstnání, volná pracovní místa a podíl nezaměstnaných v krajích ČR 2019

	Evidovaní uchazeči o zaměstnání	Volná pracovní místa	Podíl nezaměstnaných osob (%)
Praha	17 955	74 905	1,9
Středočeský	23 592	59 039	2,4
Jihočeský	10 537	19 385	2,3
Plzeňský	9 811	37 876	2,3
Karlovarský	5 799	7 074	2,7
Ústecký	22 637	15 691	3,9
Liberecký	9 341	11 850	2,9
Královéhradecký	9 076	14 686	2,4
Pardubický	7 930	24 582	2,2
Vysočina	9 642	10 615	2,7
Jihomoravský	29 087	27 149	3,5
Olomoucký	12 818	9 652	2,9
Zlínský	10 000	12 140	2,4
Severomoravský	37 307	16 313	4,4
CELKEM ČR	215 532	340 957	2,9

Zdroj: MPSV ČR

V roce 2019 vzrostl počet osob – uchazečů o práci - které se nově zaevidovaly na úřadech práce, na 469 100 osob, což bylo o 3 600 více než v předchozím roce 2018. Počet nově evidovaných mužů (236 400) mírně převýšil počet nově evidovaných žen (232 700).

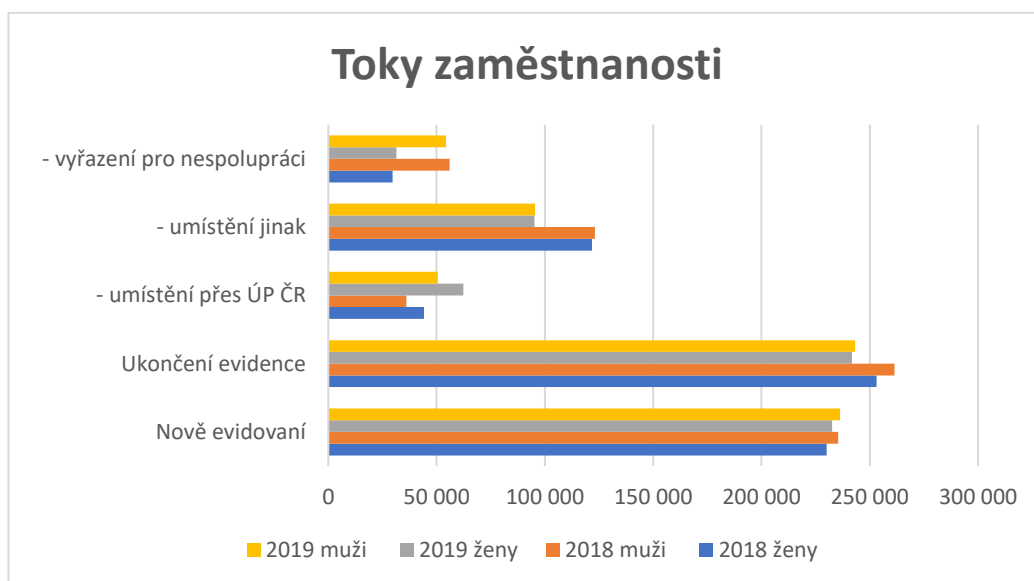
V průběhu roku 2019 bylo naopak vyřazeno z evidence úřadů práce 485 100 uchazečů o zaměstnání a ve srovnání s předchozím rokem 2018 poklesl jejich počet o cca 29 000.

Mezi osobami vyřazenými z evidencí úřadů práce si ženy častěji našly práci prostřednictvím služeb úřadů práce než muži, kteří si našli práci spíše sami.

C. Toky evidované zaměstnanosti 2019

	2018		2019	
	muži	ženy	muži	ženy
Nově evidovaní	235 400	230 100	236 400	232 700
Ukončení evidence	261 400	253 200	243 300	241 800
- umístění přes ÚP ČR	36 100	44 200	50 600	62 300
- umístění jinak	123 100	121 700	95 400	95 100
- vyřazení pro nespolutřápní	56 000	29 700	54 400	31 400

Zdroj: MPSV ČR

Graf AMSP ČR

D. Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

V průběhu roku 2019 poklesly počty uchazečů o zaměstnání ve všech vzdělanostních skupinách, s tím, že se nejvíce snížil počet uchazečů o zaměstnání s vyučením (o 6,0 tis., tj. o 7,4 %). Uchazeči o zaměstnání s nejnižšími stupni vzdělání byli i nadále nejpostiženější skupinou nezaměstnaných – počet vyučených na konci roku 2019 byl 75 600 s podílem 35,2 % na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání a počet uchazečů se základním vzděláním 65 300 s podílem 30,6 %.

	k 31.12.2018		k 31.12.2019		2018/2019
		%		%	%
CELKEM	231 500	100	215 500	100	- 6,9
Základní	70 900	30,6	65 300	30,3	-7,9
Vyučení	81 600	35,2	75 600	35,1	-7,4
SŠ bez maturity	7 400	3,2	7 000	3,2	-5,4
Vyučen s maturitou	10 100	4,4	9 600	4,5	-5,0
Gymnázium	6 300	2,7	6 000	2,8	-4,8
SOŠ	35 300	15,2	33 000	15,3	-6,5
VOŠ	2 000	0,9	1 900	0,9	-5,0
VŠ	17 800	7,7	17 200	8,0	-3,4

Zdroj: MPSV ČR

Délka nezaměstnanosti uchazeče je rovněž významným faktorem hrajícím roli v celkovém vztahu zaměstnaných a nezaměstnaných osob. Nejvyšší počet uchazečů o práci je z časového hlediska ve skupině nezaměstnaných do 3 měsíců od registrace, ke konci roku 2019 to bylo 94 000 osob s podílem 43,6 % na celkovém počtu nezaměstnaných. Druhý nejvyšší podíl mají nezaměstnaní mezi 3. a 6. měsícem od registrace – 20,5 % (44 100 osob). Mezi koncem roku 2018 a 2019 se výrazně (cca o

třetinu) snížil počet dlouhodobě nezaměstnaných nad 24 měsíců ze 40 900 na 26 700 osob, což představovalo podíl 12,4 % na celkovém počtu nezaměstnaných.

E. Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

	31.12.2018		31.12.2019		2018/2019
	Počet	%	Počet	%	%
CELKEM	231 500	100	215 500	100	-6,9
do 3 měsíců	96 200	41,6	94 000	43,6	-2,3
3 - 6 měsíců	42 100	18,2	44 100	20,5	4,8
6 – 9 měsíců	20 100	8,7	20 000	9,3	-0,5
9 – 12 měsíců	12 600	5,4	12 600	5,8	0
12 - 24 měsíců	19 600	8,5	18 100	8,4	-7,7
nad 24 měsíců	40 900	17,7	26 700	12,4	-34,7

F. Podpora v nezaměstnanosti

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti v roce 2019 meziročně vzrostl na 77 300, k 31. 12. 2019 podporu pobíralo 81 600 uchazečů o zaměstnání.

Podíl uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti na celkové evidované nezaměstnanosti na konci roku 2019 vzrostl z 35,6 % na konci roku 2018 na 37,9 %. Průměrná výše podpory v roce 2019 vzrostla o 606 Kč na 7 922 Kč. Maximální podpora byla ve výši 18 111 Kč, tj. 0,58násobku průměrné mzdy v národním hospodářství, a na konci roku 2019 ji pobíralo 3 800 uchazečů o zaměstnání. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání pobírajících podporu se meziročně snížil na 4,6 %.

G. Dopady insolvence zaměstnavatelů na zaměstnance

Zaměstnanci jsou chráněni zákonem 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele proti negativním dopadům insolvence zaměstnavatele. Pokud jim zaměstnavatel v insolvenci neuhradí jejich splatné mzdové nároky, mohou zaměstnanci požádat krajské pobočky úřadů práce o uspokojení těchto závazků v maximálním rozsahu třech měsíců. Maximální částka v roce 2019 činila 44 256 Kč měsíčně a po zvýšení 47 82 Kč měsíčně. V roce 2019 vyřídily úřady práce celkem 4 431 žádostí o kompenzace mezd, nejvíce v Praze (972), v Plzni (926) a v Příbrami (661); výdaje na tyto náhrady mezd činily celkem 277 672 000 Kč. Na největší společnost v konkurzu připadlo vyřízení 661 žádostí.

III. Pracovní úrazy zaměstnanců

K celkové agendě týkající se zaměstnaneckých záležitostí patří rovněž sledování problematiky bezpečnosti práce a s ní souvisejících pracovních úrazů zaměstnanců.

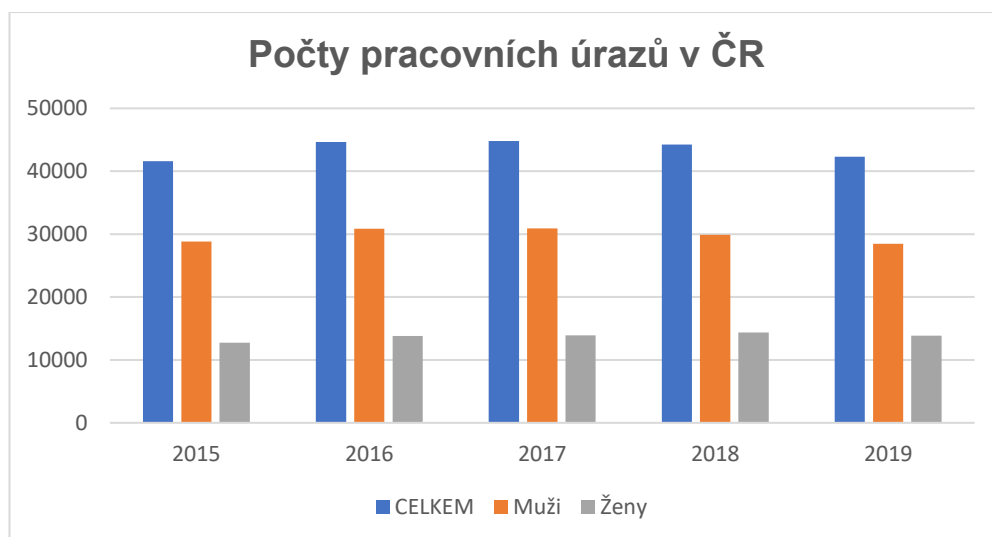
Nejvyšší počty pracovních úrazů na 1000 pojištěnců v daném sektoru souvisejí s charakterem pracovních činností jeho zaměstnanců. Nejvíce pracovních úrazů

v roce 2019 bylo v sektoru zemědělství, lesnictví a rybnářství (21,3), dobývání a těžby (20,8), zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi (18,4). Nejmenší počet pracovních úrazů je naopak v sektorech informační a komunikační činnosti, peněžnictví a pojišťovnictví a profesní, vědecké a technické činnosti.

Celkový počet pracovních úrazů zaměstnanců v ČR

	CELKEM	Muži	Ženy
2015	41 578	28 831	12 747
2016	44 664	30 854	13 810
2017	44 826	30 893	13 933
2018	44 255	29 870	14 385
2019	42 321	28 479	13 842

Zdroj: VÚBP

Graf AMSP ČR

Počet pracovních úrazů na 1000 pojištěnců dle sektorů NH 2019

A - Zemědělství, lesnictví a rybnářství	21,3
B - Těžba a dobývání	20,8
C - Zpracovatelský průmysl	14,3
D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	4,4
E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	18,4
F - Stavebnictví	10,4
G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,4
H - Doprava a skladování	13,7
I - Ubytování, stravování a pohostinství	4,7
J - Informační a komunikační činnosti	0,8
K - Peněžnictví a pojišťovnictví	0,8
L - Činnosti v oblasti nemovitostí	5,3

M - Profesní, vědecké a technické činnosti	1,9
N - Administrativní a podpůrné činnosti	4,2
O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	4,4
P - Vzdělávání	3,6
Q - Zdravotní a sociální péče	6
R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	5,4
S - Ostatní činnosti	3,2

Zdroj: MPSV ČR a ČSÚ-VŠPS

Graf AMSP ČR

IV. Mzdové otázky zaměstnanců

V posledních letech rostly poměrně velmi výrazně mzdy, resp. platy v celé české ekonomice, což ukazují následující údaje. S jedinou výjimkou (sektor těžby a dobývání) vzrostly tyto mzdy mezi roky 2015-2019 ve všech sektorech národního hospodářství o více než 20 %.

Celková průměrná mzda v ČR vychází z níže uvedených údajů na 34 111 Kč v roce 2019. Nejvyšší průměrné mzdy se stále drží v sektorech peněžnictví a pojišťovnictví (59 050 Kč v r. 2019), informačních a komunikačních činností (58 836 Kč) a výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (49 288 Kč).

Naopak nejnižší průměrné mzdy byly ve stejném období v sektorech ubytování, stravování a pohostinství (20 274 Kč v r. 2019), administrativní a podpůrné činnosti (22 344 Kč) a ostatní činnosti (25 273 Kč).

Nejvyšší růst průměrných mezd v toto období zaznamenaly sektory kulturní, zábavní a rekreační činnosti (o 41 %), i když se tento sektor nachází přibližně uprostřed této „platové“ tabulky; velmi vysoký přírůstek mezd zaznamenaly rovněž sektory ubytování, stravování a pohostinství (o 37 %) a vzdělávání (37%). Nejnižší přírůstek mezd je registrován u sektorů těžba a dobývání (17 %), peněžnictví a pojišťovnictví (21 %), výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (22 %).

Průměrné měsíční hrubé mzdy v sektorech NH

	2015	2018	2019
Celková mzda	26 591	32 051	34 111
A - Zemědělství, lesnictví a rybářství	21 668	25 486	27 278
B - Těžba a dobývání	31 800	36 028	37 204
C - Zpracovatelský průmysl	26 457	31 983	33 586
D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	40 449	46 375	49 288
E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	24 768	28 736	30 689
F - Stavebnictví	23 979	28 193	29 860
G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	24 911	29 986	31 777
H - Doprava a skladování	24 657	29 462	31 441
I - Ubytování, stravování a pohostinství	14 845	19 272	20 274
J - Informační a komunikační činnosti	49 003	56 724	58 836
K - Peněžnictví a pojišťovnictví	48 729	54 882	59 050
L - Činnosti v oblasti nemovitostí	23 564	28 116	29 894
M - Profesní, vědecké a technické činnosti	33 891	39 006	40 742
N - Administrativní a podpůrné činnosti	17 579	20 955	22 344
O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	28 869	36 323	38 673
P - Vzdělávání	25 728	32 464	35 295
Q - Zdravotní a sociální péče	26 971	33 781	36 274
R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	22 051	28 404	31 084
S - Ostatní činnosti	20 801	23 710	25 273

Zdroj: ČSÚ

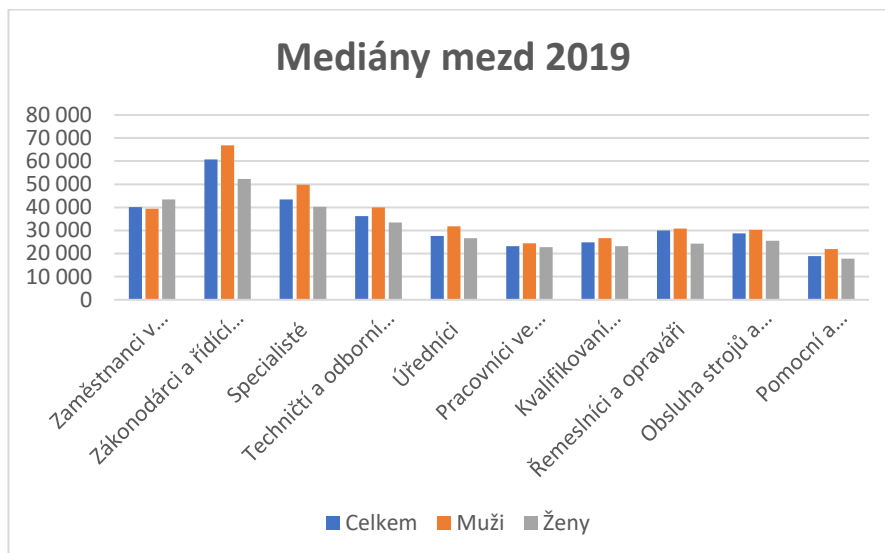
Mediány hrubých měsíčních mezd 2019

(dle hlavních tříd klasifikace CZ-ISCO a pohlaví zaměstnanců)

	Celkem	Muži	Ženy
Zaměstnanci v ozbrojených silách	40 094	39 463	43 403
Zákonodárci a řídicí pracovníci	60 689	66 840	52 340
Specialisté	43 396	49 822	40 305
Techničtí a odborní pracovníci	36 231	39 933	33 469
Úředníci	27 695	31 839	26 731
Pracovníci ve službách a prodeji	23 163	24 436	22 794

Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	24 884	26 715	23 234
Řemeslníci a opraváři	29 935	30 890	24 267
Obsluha strojů a zařízení, montéři	28 734	30 281	25 595
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	18 961	21 969	17 846

Zdroj: ČSÚ

Graf AMSP ČR

V. Shrnutí trendů roku 2019

- Snížil se počet **ekonomicky aktivních osob** (zaměstnaní a nezaměstnaní) o 3 300 na 5 412 100; z toho bylo zaměstnaných 5 303 100; příčinou poklesu bylo větší snížení počtu nezaměstnaných osob než zvýšení počtu zaměstnaných osob;
- **Zaměstnanci** tvoří nejpočetnější skupinu pracujících osob (83,2 %); jejich počet se zvýšil o 15 700 na 4 412 100; z toho počet žen stoupl o 6 700 na 2 062 600 a mužů o 9 000 na 2 349 500;
- Počet osob **pracujících na dobu neurčitou** (zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou nebo podnikatelů) se zvýšil o 37 900 tis. na 4 936 600; počet osob **pracujících na dobu určitou** (včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv) byl nižší o 27 600 a poklesl na 364 700; počet osob **pracujících na plnou pracovní dobu** se zvýšil o 7 700 a dosáhl 4 902 100, počet osob **pracujících na kratší dobu** vzrostl pouze o 1 300 na 400 600.
- Pokles **nezaměstnanosti** se v roce 2019 ve srovnání s předchozím rokem opět zpomalil; na konci roku 2019 poklesl počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce na 215 500;
- **Nezaměstnaní** - k 31.12.2019 bylo na úřadech práce evidováno 106 800 mužů a 108 700 žen; průměrný počet žen evidovaných na úřadech práce během roku 2019 byl 111 500, oproti tomu mužů bylo v průměru evidováno 100 900; průměrný podíl žen

na celkovém počtu evidovaných nezaměstnaných vzrostl na 52,5 %, podíl mužů klesl na 47,5 %;

■ Pokračující **pokles počtu i podílu dlouhodobě nezaměstnaných** byl dalším pozitivním faktorem vývoje v roce 2019; počet uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 12 měsíců (44 800) byl na konci roku 2019 meziročně nižší o 15 700 (tj. o 26,0 %), jejich podíl na celkové nezaměstnanosti se snížil z 26,1 % na 20,8 %;

■ Průměrný počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na **podporu v nezaměstnanosti** v roce 2019 meziročně vzrostl pouze o 500 na 77 300; k 31. 12. 2019 pobíralo podporu 81 600 uchazečů o zaměstnání, tj. o 800 méně než před rokem;

■ V roce 2019 po několika letech poklesl celkový počet **pracovních úrazů** mužů a žen na 42 321;

■ **Průměrná měsíční hrubá mzda** v roce 2019 byla 34 111 Kč, nejvyšší byla v sektoru peněžnictví a pojišťovnictví (59 050 Kč) a nejnižší v sektoru ubytování, stravování a pohostinství (20 274 Kč).

VI. Situace související s krizí covid-19

Rok 2020 bude alespoň v blízké historii rokem velmi specifickým – téměř po stu letech zasáhla svět zdravotní pandemie covid-19, která zásadním způsobem negativně ovlivnila většinu zemí – jejich celková hospodářství i hospodaření firem a životy jejich obyvatel. Současná situace zaměstnanců v období krize covid-19 je mimořádně složitá, zcela nesrovnatelná s obdobími mnoha posledních (desítek) let.

Evropské země včetně České republiky byly velmi silně zasaženy především v ekonomické oblasti a jejich zdravotní systémy se mnohde dostaly až těsně před hranici kolapsu.

Zásadním nepříznivým způsobem se krize covid-19 projevila v ekonomické sféře většiny českých firem i individuálních podnikatelů a jejich zaměstnanců, ale i v oblasti soukromého života zaměstnanců a obyvatel všeobecně.

Krize covid-19 změnila podstatným způsobem život, resp. činnost firem i jejich zaměstnanců – některé svoji podnikatelskou činnost výrazně omezily, v důsledku výjimečného stavu vyhlášeného vládou dokonce dočasně uzavřely na jaře i na podzim tohoto roku se zásadním dopadem na své hospodaření i na zaměstnance. Podnikatelé hledali adekvátní odpovědi na daný stav v rámci jejich oblastí činností – mnozí z nich převedli alespoň část práce svých zaměstnanců na práci z domova, převedli část svých prodejů do internetových obchodů, resp. vlastních nově vytvářených internetových platforem, gastronomické provozy přešly částečně na prodej prostřednictvím výdejních okének či rozvážkových firem apod. V průběhu roku a na podzim během znovu zpřísněných omezujících opatření firmy hledají nové formy

pokračování své ekonomické existence a rovněž nové formy zaměstnávání svých pracovníků.

Ve specificky obtížné situaci jsou mnohé strojírenské podniky či stavební firmy, které měly z loňského roku v situaci obecného nedostatku pracovních sil nasmlouvány velké zakázky a krize covid-19 s četnými omezujícími opatřeními jim znemožňuje zakázky plnit. Mnohé firmy měly založeny svoji činnost na větším či menším počtu zahraničních pracovníků, kteří se v důsledku omezujících opatření namohli vrátit do práce. Neplnění závazků, nebo naopak nedostatek zakázek či úplné zavření provozů přináší firmám i živnostníkům obrovské ekonomické ztráty, které stát kompenzuje pouze v omezené míře. Tato situace s sebou nese enormní tlak na zaměstnance – stávající zaměstnanci jsou nuceni nahrazovat práci zahraničních agenturních pracovníků, či pracovníků nemocných virem covid-19 nebo těch kteří jsou v karanténě. Práce v ochranných pomůckách používaných na obranu před nakažením virem je obtížná a zaměstnavatelé je mnohdy ani svým pracovníkům neposkytují. V kontextu silného ekonomického tlaku je rovněž registrován větší počet porušení zákoníku práce zaměstnavateli, např. porušování splatnosti mezd, nedodržování pravidel pro poskytování zaručené mzdy, propouštění z fingovaných organizačních důvodů, nedodržení pravidel pro určování dovolené apod.

Dle průzkumu agentury Grafton Recruitment zasáhla krize covid-19 přímo více než třetinu zaměstnanců – o práci přišla cca 4 % ekonomicky aktivních lidí (18-64 let) v řadě oborů napříč celému národnímu hospodářství. Dle průzkumu ČSÚ 45 % lidí, tedy 1,8 milionu zaměstnanců, zaznamenalo nepříznivé dopady krize covid-19 u svého zaměstnavatele. V některých sektorech to však bylo podstatně více – např. v případě ubytovacích, stravovacích a pohostinských služeb to bylo téměř 90 %, v kultuře, zábavě a rekreaci 67 % a ve zpracovatelském průmyslu, který zaměstnává největší skupinu zaměstnanců, byl stejně jako v peněžnictví a pojišťovnictví podíl negativních dopadů 55 %. Mezi drobnými podnikateli (OSVČ) pocítilo negativní dopady krize covid-19 cca 63 % z nich, což je bezmála 0,5 milionu osob. Často je zaznamenáváno celkové zhoršení pracovních podmínek zaměstnanců, snížení mezd či alespoň omezení stávajících benefitů při zvýšených požadavcích na výkon práce apod. Tato situace nejvíce postihuje manuálně pracující, zaměstnance sektoru služeb a obchodu. Mnozí z nich si nyní hledají nové pracovní uplatnění v oborech, které naopak v této krizi velmi dynamicky rostou – internetové obchody, logistika apod.

Krize covid-19 přinesla do zaměstnávání zásadní obohacení tradičního stylu práce, který zaměstnavatelé dosud využívali jen sporadicky – práci z domova /home-office). Potřeba omezovat zdravotní rizika na pracovištích i snaha v dané situaci šetřit náklady dovedla zaměstnavatele k částečnému či někde úplnému přechodu na práci z domova, alespoň po dobu této krize. Většina pracovníků tuto změnu zpočátku uvítala, když v horizontu několika měsíců ji z řady důvodů už tolik nepreferuje, stále více jim chybí zejména sociální kontakty na pracovištích.

V současné situaci není jednoduché dohlédnout konce této mimořádné situace, je však jasné, že se s celkovými dopady krize covid-19 budou stát, firmy i zaměstnanci a občané vyrovnávat delší dobu. Tato globální krize změnila uvažování lidí ve všech ohledech a v mnohém jim přinese jiný pohled na život než dosud.